

APEK

Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije

Stegne 7, p. p. 418

1001 Ljubljana

telefon: 01 583 63 00, faks: 01 511 11 01

e-naslov: info.box@apek.si, http://www.apek.si

davčna št.: 10482369

Številka : 300-75/2005/22

Datum: 19.10.2005

**Zadeva: Osnutek ukrepa na upoštevem trgu 15 »Dostop do javnih mobilnih telefonskih omrežij in posredovanje klicev iz teh omrežij (medoperaterski trg)«
- ODGOVOR NA PRIDOBLJENA MNENJA IN PRIPOMBE**

Agencija za pošto in elektronske komunikacije RS (v nadaljnjem besedilu: agencija) je dne 29.7.2005 skladno z 95. členom Zakona o elektronskih komunikacijah (Ur. list RS št. 43/04 in 86/04; v nadaljevanju: ZEKom) v posvetovanje javnosti predložila osnutka ukrepa na upoštevem trgu dostop do javnih mobilnih telefonskih omrežij in posredovanje klicev iz teh omrežij (medoperaterski trg). Z ukrepom namerava agencija na upoštevem trgu določiti Mobitel d.d., Vilharjeva 23, 1000 Ljubljana za podjetje s pomembno tržno močjo in mu naložiti obveznosti (26. čl. ZEKom) dopustitve operaterskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe, zagotavljanje enakega obravnavanja ter v okviru obveznosti cenovnega nadzora utemeljitev razumnih cen v primeru zahteve s strani APEK-a.

Prvi in drugi odstavek 95. člena ZEKom določata, da je agencija pri oblikovanju politike na trgu elektronskih komunikacij dolžna pred sprejetjem ukrepov, ki bodo pomembno vplivali na ta trg pridobiti in primerno upoštevati mnenje zainteresirane javnosti. Agencija je dolžna pred sprejetjem aktov in predpisov iz prejšnjega odstavka predloge objaviti in zbirati mnenja v objavljenem roku, ki ne sme biti krajši od 30 dni. Skladno z navedenim, je agencija dne 29.7.2005 na spletnih straneh www.apek.si objavila osnutek ukrepa ter pozvala javnost da v roku 30 dni od objave predloži svoja mnenja in pripombe. Obdobje posvetovanja javnosti se je izteklo 29.8.2005.

Agencija je dolžna na podlagi tretjega odstavka 95. člena ZEKom pred sprejetjem akta objaviti pridobljena mnenja in pripombe ter navesti način kako so bila upoštevana ali razloge zaradi katerih niso bila upoštevana. V predvidenem roku je agencija prejela pisna mnenja naslednjih zainteresiranih oseb :

- Mobitel d.d., Vilharjeva 23, 1000 Ljubljana
- Western Wireless International d.o.o., Brnčičeva c. 49, 1000 Ljubljana
- Debitel d.d., Železna cesta 18, 1000 Ljubljana
- Si.mobil d.d., Šmartinska c. 134b, 1000 Ljubljana

Družba Mobitel d.d. v podanem mnenju z dne 29.8.2005 v okviru postopka posvetovanja javnosti ponovno navaja, da so bistvene pomanjkljivosti v osnutku ukrepa storjene pri določitvi Mobitela d.d., kot operaterja s pomembno tržno močjo. Mobitel navaja, da je trg popolnoma konkurenčen na podlagi navedenih dejstev : Mobitel d.d. je sklenil pogodbo z operaterjem storitev za preprodaji storitev družbe Mobitel d.d., pogodbo za storitev nacionalnega sledenja na omrežju Mobitel d.d., pogodbo za posredovanje mednarodnega

prometa z alternativnimi operaterjem mednarodnega prenosnega omrežja in tri pogodbe za medomrežno povezovanje z alternativnimi operaterji javnega fiksnega telefonskega omrežja v RS. Nadalje Mobitel d.d. navaja da iz navedenega izhaja, da družba Mobitel d.d. že zagotavlja operaterski dostop do omrežnih zmogljivosti lastnega omrežja in njihove uporabe vsem zainteresiranim uporabnikom. Omrežje družbe Mobitel je v tem smislu odprto za alternativne operaterje, odpiranje omrežja pa ni zgolj deklaratorno, ampak je utemeljeno s sklenjenimi pogodbami. Pogodbe, ki jih je družba Mobitel d.d. sklenila na upoštevem trgu 15 dokazujejo tudi dejstvo, da družba Mobitel d.d. za dostop do lastnega omrežja in posredovanje klicev iz tega omrežja uporablja sprejemljive tržne pogoje. Družba Mobitel d.d. ne pogojuje sklepanje pogodb z nerazumnimi in neutemeljenimi pogoji, zaradi česar tako navaja družba Mobitel d.d. lahko zaključimo, da je dostop do omrežnih zmogljivosti omrežja družbe Mobitel d.d. omogočen. Nadalje družba Mobitel d.d. ugotavlja, da so na podlagi navedenega pogoji na upoštevem trgu konkurenčni, predlagani ukrepi Agencije pa nepotrebni. Takšno stališče družba Mobitel utemeljuje tudi na podlagi primerjave z do sedaj notificiranimi predlogi ukrepov regulatorjev v ostalih članicah EU, kakor tudi z mnenji Evropske komisije, ki jih je le ta podala v komentarjih k dosedaj opravljenih notifikacijah. Mobitel tudi navaja, da ob predpostavki, da upoštevni trg 15 ni konkurenčen (s čimer se družba Mobitel ne strinja), družba Mobitel ni tisti operater na trgu, ki bi mu morala Agencija naložiti posebne ukrepe za zagotavljanje konkurenčnosti trga.

Na podlagi navedenega Agencija ugotavlja, da v obravnavanem obdobju ni bilo dinamike na trgu, tržni delež Mobitela je bil stabilen in bistveno večji od ostalih dveh operaterjev s svojim omrežjem, kot potencialnima ponudnikoma storitve na medoperaterskem trgu. Agencija meni, da na podlagi ekonomije obsega lahko Mobitel postavi daleč najboljše pogoje na trgu in tudi diskriminira operaterje naproti ostalim operaterjem ali pa jih izriva iz trga zaradi za konkurenco neugodnih razmerij med maloprodajnimi in grosističnimi cenami. Pri tem je potrebno upoštevati, da je bila družba Mobitel d.d. določena kot operater s pomembno tržno močjo šele konec leta 2002, torej ko je že imela večino uporabnikov na svojem omrežju, saj se od takrat penetracija na ozemlju R Slovenije ni bistveno povečala. Grosistični ukrepi so potrebni, da se bodo uredila razmerja cen.. Kljub temu, da je družba Mobitel d.d. sklenila več medoperaterskih pogodb z alternativnimi operaterji javnega fiksnega telefonskega omrežja usmerja še vedno večino prometa preko matičnega podjetja Telekom Slovenije. Pri tem je potrebno upoštevati tudi dejstvo, da stroške za medomrežno povezovanje krije alternativni operater, ter dejstvo da je bila družba Mobitel d.d. že v sklopu Z-tel 1 obvezana k sklenitvi medomrežnih povezav, kot operater s pomembno tržno močjo. Nadalje so ugotovitve, da v obravnavanem obdobju ni bilo vstopov na medoperaterski trg zadosten dokaz da trg ni konkurenčen in da so potrebni ukrepi za odpravo stanja na trgu.

Družba Mobitel d.d. nadalje navaja, da osnutek ukrepa temelji predvsem na podatkih iz časovnega obdobja od 1.1.2002 do 30.6.2004. Pri določitvi obdobja je treba po mnenju družbe Mobitel d.d. upoštevati dejstvo, da je ZEKom začel veljati 1.5.2004, Splošni akt o določitvi upoštevni trgov na podlagi ZEKom pa 17.7.2004. Nadalje družba Mobitel d.d. navaja zakaj je taka določitev obdobja sporna iz pravnega vidika ter iz vidika dinamike trga.

Agencija ugotavlja, da se po obravnavanem obdobju stanje na trgu ni bistveno spremenilo, kot ste stanje v obravnavanem obdobju praktično ni spreminjalo in so ukrepi za povečanje konkurenčnosti trga nujni.

Družba Mobitel d.d. meni, da Agencija ni pravilno opredelila predmetnega upoštevnega storitvenega trga z vključitvijo ponudbe samemu sebi v medoperaterski trg. Nadalje družba Mobitel d.d. navaja, da ne nasprotuje dejstvu, da se lahko učinki maloprodajnega trga v določeni meri prenašajo tudi na grosistični trg in obratno vendar navedenih trgov po mnenju družbe Mobitel d.d. ne gre enačiti oziroma jih obravnavati kot enoten upoštevni storitveni trg.

Po mnenju družbe Mobitel d.d. bi se moral osnutek ukrepov osredotočiti na značilnosti upoštevne trga, ki je predmet postopka, pri tem pa bi moral upoštevati tudi možne vplive drugih, s predmetom postopka povezanih trgov, če se učinki slednjih prenašajo tudi na obravnavani upoštevni trg. Po mnenju družbe Mobitel d.d. bi bila analiza maloprodajnega trga lahko koristna pri presoji dejavnikov kot sta denimo ekonomija obsega in mrežni učinki. Agencija bi morala ob ugotovitvi obstoja medsebojnih vplivov med posameznimi upoštevni trgi vse povezane upoštevne trge tudi opredeliti.

Na podlagi povedanega Agencija ugotavlja, da bi neupoštevanje tržnega deleža v sklopu ponudbe samemu sebi izkrivljalo prikaz dejanskega stanja. Nadalje je grosistični element dostopa in posredovanja klicev vsebovan tudi v sklopu ponudbe samemu sebi, ki deluje v svojstvu maloprodajnega trga. Ob tem navaja Agencija absurdne situacije do katerih lahko pride če se ponudba samemu sebi ne bi vključila v ta trg. Če ima nek operater v sklopu ponudbe operaterjem 100 % tržni delež, vendar popolnoma neizkoriščeno omrežje v smislu ponudbe samemu sebi. To bi pomenilo, da njegov poslovni model bazira na ponudbi operaterjem – preprodajalcem. Agencija bi se težko ognila določitvi takega operaterja, ki ima 100 % tržni delež kot operaterja s pomembno tržno močjo. Predpisala bi mu ukrepe in ga s tem dodatno obremenila, navkljub dejstvu, da bi lahko v njegovem omrežju izviralo najmanj minut in s tem ta operater ne bi imel večjega vpliva na tržne pogoje. S predpisom obveznosti, pa bi tudi ostali operaterji s svojim omrežjem vedeli za vse njegove pogoje drugim operaterjem-preprodajalcem in bi ga s tem še dodatno oslabili v konkurenčnem boju. Drugi absurd bi nastopil če bi se dva operaterja, kot edina operaterja na trgu s približno enakim tržnim deležem dogovorila, da ne bosta nudila operaterskega dostopa. V tem primeru bi bil tržni delež obeh operaterjev enak 0 %. Na podlagi tega Agencija ne bi prišla do pravih zaključkov. Torej je potrebno upoštevati za določitev pravih stanja, vse posredovane minute v posameznem omrežju, saj gre za tehnično isto storitev, ki bazira na istih stroškovnih elementih in ni razloga za razlikovanje glede na vrsto uporabnikov.

Nadalje družba Mobitel d.d. navaja, da je velikost tržnih deležev na upoštevni trgu 15 po mnenju družbe Mobitel d.d. predvsem odraz dejstva, da ostala dva operaterja z lastnim omrežjem (Simobil in WWI) svojega omrežja še nista odprla. Po mnenju družbe Mobitel d.d. je konkurenčno delovanje družbe Mobitel d.d. – odpiranje lastnega omrežja alternativnim operaterjem – je tako paradoksalno privedlo do položaja, ko družba Mobitel d.d. na upoštevni trgu 15 uživa visok tržni delež. Nadalje navaja družba Mobitel d.d., da bi morala Agencija raziskati razloge, zaradi katerih družbi Simobil in WWI na upoštevni trgu 15 nista sklenili nobenih pogodb, čeprav so potencialni uporabniki za to izrazili interes, kot v osnutku ukrepa izrecno navaja Agencija. Družba Mobitel d.d. tudi meni, da je konceptualno napačno, da Agencija k tržnemu deležu družbe Mobitel d.d. prišteva tudi tržni delež družbe Debitel, ker slednja svoje storitve opravlja preko omrežja družbe Mobitel d.d. Družba Mobitel d.d. navaja, da je družba Debitel samostojen pravni subjekt in ni ne statusno ne ekonomsko povezana z družbo Mobitel d.d.. Nadalje navaja, da bi tovrstno sklepanje pomenilo, da se kljub novim MVNO na omrežju družbe Mobitel d.d. tržni delež ne bi spremenil in se konkurenčnost ne bi povečala.

Agencija ugotavlja, da družba Mobitel d.d. z navedenimi ugotovitvami potrjuje odločitev Agencije, da vključi ponudbo drugim operaterjem-preprodajalcem in ponudbo samemu sebi v isti upoštevni trg, saj lahko le tako pravilno oceni stanje konkurenčnosti na trgu. V primeru, da bi se povečalo število operaterjev – preprodajalcev, ki uporabljajo omrežje družbe Mobitel d.d., predvsem operaterjev, ki nudijo klice v druga omrežja preko lastnega omrežja, bi se tudi povečala konkurenčnost na maloprodajni trgu. Agencija povdarja, da je za povečanje konkurenčnosti na trgu končnih uporabnikov, nujno predpisati ukrepe na grosističnem trgu. Agencija tudi povdarja, da je tržni delež le eden od kriterijev za ugotavljanje statusa operaterja s pomembno tržno močjo. Potrebno je preveriti tudi ostale kriterije, da se ugotovi

ali se lahko nek operater obnaša neodvisno in v kakšni meri od ostalih tekmecev, odjemalcev in končnih uporabnikov. .

Družba Mobitel d.d. meni, da je Agencija v osnutku ukrepa obstoj vstopnih ovir utemeljila pavšalno, svoje ocene pa ni v ničemer konkretizirala. Po mnenju družbe Mobitel d.d. je Agencija tudi konceptualno napačno ocenila pomen vstopnih ovir v povezavi z možnostjo oblikovanja »cen nad stroški«. Če bi Agencija utemeljeno tako navajala družba Mobitel d.d. ugotovila obstoj visokih vstopnih ovir, bi to pomenilo zgolj zelo verjetno odsotnost konkurenčnega pritiska s strani potencialne konkurence. Pri tem pa je potrebno upoštevati dalje navajajo družba Mobitel d.d. dejstvo, da (neutemeljeno) visoke cene storitev predstavljajo močno vzpodbudo za vstop novih konkurentov na trg. Ali bo potencialni tekmeček dejansko vstopil na trg ali ne, je odvisno od stroškov vstopa in drugih dejanskih in pravnih vstopnih ovir. Družba Mobitel d.d. trdi, da odločitev Agencije ni pravilna, ker Agencija ni popolnoma ugotovila dejanskega stanja.

Agencija se strinja s teoretičnimi ugotovitvami družbe Mobitel d.d., ne more pa se strinjati z ugotovitvami družbe Mobitel d.d. glede dejstva, da ni popolnoma ocenila dejanskega stanja. Če pogledamo dejansko stanje, bi izgradnja nove infrastrukture zahtevala velike investicije ter daljše časovno obdobje, pa tudi cene mobilnih komunikacij so pri nas nižje od cen v drugih državah EU. Torej so ugotovitve Agencije utemeljene.

Družba Mobitel d.d. trdi, da Agencija povsem napačno ocenjuje dobo vezave Mobitelovih naročnikov kot vstopno oviro na upoštevni trg 15. Pri tem navajajo dejstva, da gre za maloprodajni trg in da se je povprečna doba vezave z uveljavitvijo zavez skrajšala na obdobje, ki je krajše od 12 mesecev. Mobitel nadalje navajajo, da bi morala Agencija upoštevati tudi uporabnike predplačniških paketov, ki niso vezani na operaterja.

Na podlagi navedenega Agencija ugotavlja, da so uporabniki bili že vezani v preteklosti in da bodo prvi rezultati razvezav vidni šele v prihodnosti, ko se bodo sprostile razvezave, kar se ne bo zgodilo v obdobju enega leta. Nadalje Agencija ugotavlja, da so grosistični ukrepi potrebni za izboljšavo stanja na maloprodajnem trgu. V primeru dolgih vezav z naročniki, predvsem z operaterjem, ki ima daleč največji tržni delež, to sigurno predstavlja oviro za vstop na trg mobilnih komunikacij ter zmanjšuje iniciativo po investicijah v izgradnjo omrežja. Stanje bo Agencija ponovno preverila ob naslednjih analizah in po potrebi zavzela drugačna stališča.

Mobitel meni, da je ocena Agencija glede odsotnosti izravnalne kupne moči kot pokazatelja tržne moči družbe Mobitel d.d. napačna.

Agencija je v odločbi že navedla glavne elemente, ki zelo povečajo stroške prehoda za operaterje-preprodajalce od enega operaterja z lastnim omrežjem k drugemu. Ker so stroški prehoda za trenutno edinega ponudnika Debitel visoki (posebna določila v pogodbi, nabava novih SIM kartic, menjava številka za svoje naročnike) Agencija ugotavlja, da na tem trgu kupec nima izravnalne kupne moči.

Družba Mobitel d.d. nadalje navajajo, da Agencija merila tehnoloških prednosti ne more in ne sme uporabiti kot temelj za določitev družbe Mobitel d.d. za operaterja s pomembno tržno močjo. Tehnološka prednost po njihovem mnenju ne more biti ralog za določitev ukrepov na tem upoštevem trgu. Takšna odločitev naj bi bila v nasprotju s ciljem regulacije, ki se izkazuje v zasledovanju razvoja notranjega trga ter investicij v razvoj novih storitev. Po mnenju družbe Mobitel d.d. naj bi določitev ukrepov na tej podlagi še utrdila ravnanja tekmecev, ki zavestno ne želijo prestopiti na višji nivo. S tem naj bi bil ogrožen razvoj trga in

potrošniška korist. Družba Mobitel d.d. tudi meni, da tehnološke prednosti, ki jih navaja Agencija za predmetni trg niso relevantna.

Agencija ugotavlja, da so merila tehnoloških prednosti pomembna predvsem iz vidika kaj se regulira. Sama regulacija se nanaša na regulacijo govorne storitve, podatkovne storitve so izključene iz regulacije. Omrežje UMTS omogoča nadgradnjo podatkovnih storitev, ki se nudijo skupaj z govornimi storitvami in povzročajo tehnološko prednost družbe Mobitel d.d. pred konkurenti. Govorno storitev to dodatno obogati in se lahko prenese tržna moč iz reguliranega na nereguliran segment.

Nadalje družba Mobitel d.d. navaja, da Agencija ni pravilno ocenila merila možnosti dostopa do finančnih virov. Družba Mobitel d.d. meni, da je moč družbe Mobitel d.d. zaradi boljšega dostopa do finančnih virov preostalih dveh operaterjev bistveno manjša. Družba Mobitel d.d. tudi navaja, da bi se kakršnikoli enostranski dvig cen s strani družbe Mobitel d.d., zaradi nerazumno nizkih cen konkurentov izkazal kot nedobičkonosen. Nizke cene konkurentov pa predpisuje možnosti izravnave izgub operaterja z denarnim tokom v okviru skupine podjetij (kapitalske povezave družb Simobil in WWI).

Agencija je že v izdanem osnutku ukrepa navedla, da izsledki uporabe merila o možnosti dostopa do finančnih virov, ne kažejo na obstoj pomembne tržne moči pri katerem od operaterjev.

Družbe Mobitel d.d. meni, da je ocena Agencije o zrelosti trga napačna, s tem pa tudi odločitev o določitvi družbe Mobitel d.d. za edinega operaterja s pomembno tržno močjo. Družba Mobitel d.d. meni, da Agencija ocenjuje zrelost maloprodajnega trga, ki po mnenju družbe Mobitel d.d. sploh ni predmet osnutka ukrepa. Poleg tega dalje navaja, da če tudi je iz vidika osnutka ukrepa pomembna zrelost maloprodajnega trga, stopnja penetracije maloprodajnega trga ni edino merilo za oceno razvoja trga. Po mnenju družbe Mobitel d.d. maloprodajni trg storitev mobilne telefonije ni zrel trg, ampak se tudi ta relativno hitro spreminja. Zaradi hitrega tehnološkega razvoja se razmerja na maloprodajnem trgu mobilne telefonije lahko hitro spreminjajo. Družba Mobitel d.d. tudi navaja, da ji vodilni položaj na maloprodajnem trgu ne omogoča, da bi se v dobršni meri obnašala neodvisno od svojih tekmecev, odjemalcev in končnih uporabnikov. To naj bi potrjevala stalna zavezanost družbe Mobitel d.d. k uvajanju novih storitev na hitro razvijajočem se trgu.

Agencija ponovno ugotavlja, da nalaga ukrepe na medoperaterskem trgu, z namenom zagotovitve konkurenčnosti na maloprodajnem trgu. Torej je potrebno najprej ugotoviti stanje na maloprodajnem trgu in nato predpisati ukrepe na medoperaterskem trgu, da se poveča konkurenčnost na maloprodajnem trgu. Vsi operaterji (tudi MVNO) vstopajo na trg z namenom ponudbe končnim uporabnikom. Agencija tudi ponovno povdarja, da je vključila na upoštevni trg le govorne storitve, hitre spremembe pa se dogajajo na podatkovnem segmentu. Stopnja penetracije na maloprodajnem trgu temelji na številu sklenjenih naročniških razmerij in Slovenijo uvršča visoko v evropski vrh. Visoka stopnja penetracije je pokazatelj, ki nam pokaže, da ni mogoče pridobiti večjega števila uporabnikov razen s prevzemom slednjih od obstoječih operaterjev. Torej to merilo kaže na pomembno moč družbe Mobitel d.d., kot operaterja s daleč največjim tržnim deležem.

Družba Mobitel d.d. navaja, da ocena Agencije glede stopnje vertikalne integracije ni logična v delu, kjer Agencija meni, da je možnost izbire močno omejena zaradi visokih tržnih deležev in nizkih stroškov družbe Mobitel d.d.. Družba Mobitel d.d. meni, da je v primeru poizkusa preprečitve dostopa do povezanega trga lahko uporabnik storitev enostavno preusmeri svoje povpraševanje k drugemu ponudniku, saj storitve predmetnega upoštevne trga lahko ponujajo trije operaterji z lastnim mobilnim telefonskim omrežjem na ozemlju Republike

Slovenije. Nadalje navaja družba Mobitel d.d., da iz navedenega izhaja, da družba Mobitel d.d. sama ne more uporabiti vzvoda vertikalne moči na škodo tekmovalnih procesov na povezanih trgih. Po mnenju družbe Mobitel d.d. tudi navedeno merilo ne daje podlage za ugotovitev obstoja pomembne tržne moči s strani družbe Mobitel d.d..

Agencija v sklopu analize trga ugotavlja, da ima Mobitel možnost na podlagi vertikalne integracije ponuditi boljše pogoje kot konkurenca, saj v njegovem omrežju izvira in se zaključuje veliko več minut, kot v ostalih dveh omrežjih. To ob dejstvu, da morajo vsi trije operaterji zgraditi infrastrukturo, da s signalom pokrijejo ozemlje R. Slovenije pomeni, da ima najnižje stroške na enoto. Iz vidika povrnitve vložnega kapitala je torej operater, ki ima največjo možnost prilagajanja cen in ima iz tega vidika konkurenčno prednost. Torej Agencija v analizi ne navaja, da je možnost izbire omejena, ampak le navaja elemente, ki kažejo na konkurenčne prednosti družbe Mobitel d.d. in možnost neodvisnega obnašanja od svojih konkurentov.

Nadalje družba Mobitel d.d. navaja, da družba Mobitel d.d. nima izključnega nadzora nad infrastrukturo, ki se je ne da zlahka podvojiti. Družba Mobitel d.d. meni, da možnost preusmeritve povpraševanja k drugemu operaterju predstavlja konkurenčni pritisk, ki onemogoča dobičkonosen dvig cene (družba Mobitel d.d. to potrjuje z dejstvom da na geografskem območju Republike Slovenije obstajajo kar trije ponudnike storitev predmetnega upoštevne trga). Po mnenju družbe Mobitel d.d. imajo, če na obravnavanem trgu ni konkurence pomembno tržno moč na trgu skupaj ali posamično vsi operaterji z lastnim omrežjem (oziroma v najslabšem primeru vsaj oba operaterja, katerih omrežji pokrivata celotno ozemlje Slovenije). Družba Mobitel d.d. nadalje izpostavlja, da Agencija po njihovem mnenju neutemeljeno presoja tehnologijo UMTS in EDGE z vidika možnosti vstopa na upoštevni trg v okviru obravnavanega merila. Po njihovem mnenju ti dve tehnologiji za upoštevni trg – trg dostopa do javnih mobilnih telefonskih omrežij in posredovanje klicev iz teh omrežij, nimata prav nobenega pomena. Nadalje navaja družba Mobitel d.d., da je mogoče storitve upoštevne trga opravljati na podlagi obstoječih omrežij. Zato je po njihovem mnenju navedba Agencije, da je omrežje UMTS najtežje podvojiti brezpredmetna. Nadalje družba Mobitel zaključuje, da merilo nadzor nad infrastrukturo, ki se je ne da zlahka podvojiti ne govori v prid dejstvu, da je Mobitel edini operater s pomembno tržno močjo.

Na podlagi navedenega Agencija ponovno poudarja, da je v navedeni upoštevni trg vključila le govorne storitve, neodvisno od tehnologije prenosa. Vendar nadalje ugotavlja, da tehnologija UMTS omogoča skupaj z govorom višje podatkovne hitrosti, kar daje družbi Mobitel d.d. konkurenčne prednosti tudi pri ponudbi osnovnih govornih storitev. Če Agencija ne bi preučila celotnih tehnoloških možnosti družbe Mobitel d.d. bi slednji omogočila prenos tržne moči iz reguliranega v nereguliran segment. Neupoštevanje možnosti tehnologije UMTS, ki dejansko predstavlja konkurenco govornim storitvam preko GSM omrežja bi dejansko izključilo del govornih storitev iz upoštevne trga.

Nadalje družba Mobitel d.d. navaja, da pri obravnavi merila stroškov in ovir pri menjavi ponudnika storitev Agencija po njihovem mnenju utemeljuje svojo oceno na napačni predpostavki, po kateri ima ponudnik interes, da sklene pogodbo o operaterskem dostopu z operaterjem, ki ima veliko število končnih uporabnikov. Po mnenju družbe Mobitel d.d. bi morala Agencija te navedbe utemeljiti s konkretnimi podatki in izračuni, pri čemer bi morala zlasti upoštevati cene storitev na vseh zadevnih upoštevne trgih. Nadalje družba Mobitel d.d. navaja, da navedeno merilo nima pomembnejše vloge, saj je upoštevni trg 15 trg v nastajanju, tržna analiza pa se pri oceni merila stroškov in ovir pri menjavi ponudnika nanaša le na enega uporabnika.

Agencija ponovno ugotavlja, da potrebno upoštevni trg pogledati v celoti in glede možnosti konkurenčnega delovanja pogledati tako ponudbo operaterjem kot ponudbo samemu sebi, na podlagi česar ugotovimo, da je celotni trg z upoštevanjem vertikalne integracije v fazi zrelosti, kot je že bilo navedeno. Agencija navaja, da ima ponudnik storitev interes, da sklene pogodbo o operaterskem dostopu z operaterjem, ki ima veliko število uporabnikov, oz. največje število minut, ki izvirajo in se zaključujejo v omrežju tega operaterja, saj ima slednji na upoštevni geografskem trgu najnižje stroške na enoto. Če pogledamo cene storitev na trgu, Agencija ugotavlja, da ima družba Simobil resda najnižje cene, ki so za klice v omrežju celo nižje od cen na področju fiksne javne telefonije, kljub predpostavki da je fiksno javno omrežje v veliki meri amortizirano. Slednje dokazujejo nizke cene medoperaterskega zaključevanja klicev v fiksna telefonska omrežja v primerjavi s cenami zaključevanja klicev v mobilna telefonska omrežja. To pomeni, da so cene konkurenta verjetno pod njegovimi dejanskimi stroški. Vendar so te cene razumljive, saj poskuša drugi največji operater povečati zelo nizek tržni delež. Nizke cene so ob predpostavki zrelosti trga mobilnih komunikacij, dolge vezave uporabnikov edina politika, ki jo lahko zastavi omenjeni konkurent in predstavlja učinkovito strategijo za povečanje migracije uporabnikov od večjega k manjšemu operaterju.

Mobitel v ugotovitvah o stanju konkurence na upoštevni trgu navaja poleg že navedenih stališč še naslednja : družba Mobitel d.d. ne namerava neutemeljeno zavrniti operaterskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti, glavno oviro za vstop MVNO-jev na upoštevni trg predstavlja relativna zaprtost omrežij preostalih dveh operaterjev, Agencija v osnutku ukrepa ni ugotovila obstoja visokih vstopnih ovir niti ni obravnavala vseh možnosti vstopa konkurentov na trg ter da širitev trga omogoča tudi kapaciteta obstoječih omrežij mobilnih operaterjev.

Agencija mora zagotoviti, da se največji igralec na trgu, ki ima tako visok tržni delež in posledično najnižje stroške na enoto obnaša konkurenčno. Zaradi že vseh navedenih dejstev obstaja bojazen, da se tako velik operater ne bo obnašal konkurenčno. Predvsem pa mora Agencija zagotoviti, da so cene grosističnih storitev nižje od cen ponudbe samemu sebi. V nasprotnem pride do omejevanja konkurence. Poleg vsega navedenega pa želi Agencija doseči konvergenco pri ponudbi storitev ter s tem novo dodano vrednost za končne uporabnike. Ostala dva operaterja dosejata nizek tržni delež, ki se ne spreminja ter ne diktirata pogojev na trgu. Agencija nadalje ocenjuje da se ostala dva operaterja obnašata konkurenčno in jima ne more nalagati dodatnih obveznosti ter jih dodatno bremeniti še posebej ob dejstvu da je trg v fazi zrelosti. Agencija nadalje ugotavlja, da visoke ovire predstavljajo obsežne investicije v izgradnjo baznih postaj, komutacijskih centrov, prenosnih kapacitet, zakup frekvenčnega pasu, koncesnine in medomrežnih povezav. Investicije presegajo možnosti posameznikov, da investirajo in zgradijo potrebno infrastrukturo, za to so potrebne skupine podjetij, saj tudi neko posamično podjetje v Sloveniji nima potrebnih sredstev. Omenjeno nakazuje tudi trenutno stanje, ko so v izgradnjo mobilnega omrežja investirali eno največjih podjetij v Sloveniji Telekom Slovenije d.d. ter dve močni mednarodni korporaciji (Mobilkom in WWI). Ob ugotovitvi, da je trg v fazi zrelosti po mnenju Agencije ni potrebno še dodatno povečevati prostih kapacitet v omrežju mobilnih operaterjev, saj morajo poslovne strategije bazirati na prevzemu obstoječih strank.

Mobitel nadalje navaja, da bi morala Agencija pri ocenjevanju bodočega razvoja trga upoštevati zlasti dejansko stanje, ki glede na določbe ZEKom ne sme biti starejše od enega leta. Mobitel navaja, da družba Mobitel d.d. v odsotnosti kakršnihkoli ukrepov sektorskega regulatorja, zainteresiranim uporabnikom na upoštevni trgu 15 že nudi nediskriminiran dostop do lastnega omrežja in posredovanje klicev iz tega omrežja. Družba Mobitel je sklenila dve komercialni pogodbi za dostop do lastnega omrežja. Družba Mobitel d.d. tudi navaja, da drugih zahtev oz. povpraševanj po sklenitvi pogodb o operaterskem dostopu

družba ni prejela. Po njihovem mnenju je vzrok za pomanjkanja povpraševanja v tem, da je število ponudnikov mobilnih javnih radijskih storitev v razmerju s številom prebivalstva povsem primerljivo z drugimi evropskimi državami oz. ga celo presega. Mobitel ponovno navaja, da naložitev predlaganih ukrepov družbi Mobitel d.d. na upoštevnom trgu 15 ni nujna za vzpostavitev pogojev konkurence, ker je trg po njihovem menju že konkurenčen.

Agencija ugotavlja, da navkljub dejstvu, da je družba Mobitel d.d. sklenila dve pogodbi o operaterskem dostopu zaznava motnje na trgu. Mobitel d.d. je do nedavnega usmerjal ves mednarodni promet preko matične družbe Telekom Slovenije d.d.. Družba Mobitel d.d. pa je bila kot operater s pomembno tržno močjo že v sklopu Ztel-1 zakonsko prisiljena k sklepanju medomrežnih povezav. Kljub sklenitvi dveh pogodb o operaterskem dostopu z družbama WWI in Debitel, Agencija poudarja, da sklenitev pogodbe z družbo WWI ni temeljila na poslovnem modelu po katerem bi družba WWI dolgoročno ponujala storitve, ampak le kot pomoč hitrejšemu začetku komercialnega delovanja, pred izgradnjo lastnega omrežja. Podjetje Debitel pa tudi ni operater, ki bi lahko nudil neko dodano vrednost storitvam, saj ne razpolaga s svojo opremo za prenos signalov elektronskih komunikacij. Agencija ponovno ugotavlja, da je bistvo ukrepov na trgu 15 v podporo razvoju elektronskih komunikacij in koristi za končnega uporabnika kateremu se omogoči možnost sklenitve pogodbe le z enim operaterjem, ki bi mu ponudil paleto storitev po čim nižji ceni. Glede navedb družbe Mobitela d.d. o številu ponudnikov glede na število prebivalstva Agencija ugotavlja, da tudi v bistveno manjših državah nastopa enako število ponudnikov kot v veliko večjih državah. Problem vstopa operaterjem s svojim omrežjem je problem v visokih investicijah, ki so potrebne za pokritje države s signalom, torej v večjih državah je več akumuliranega kapitala in višji stroški za pokritje ozemlja, v majhnih pa ravno obratno.

Nadalje družba Mobitel d.d. navaja, da v zvezi z naložitvijo obveznosti dopustitve operaterskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe bi lahko družba preprečila operaterski dostop v absolutnem smislu le, če alternativni operaterji ne bi imeli možnosti izbire. V primeru, ko na upoštevnom trgu 15 nastopajo trije ponudniki storitev, pa bi bila absolutna preprečitev operaterskega dostopa možna le v primeru skupinskega bojkota s strani obstoječih ponudnikov. Družba Mobitel d.d. nadalje navaja, da družba Mobitel d.d. nima nobenega namena preprečevati oziroma omejevati operaterskega dostopa do omrežja alternativnih operaterjev. To naj bi družba Mobitel d.d. že dokazala s sklenitvijo dveh pogodb o dostopu. Družba Mobitel d.d. meni, da naložitev predmetne obveznosti ni nujno potrebna za vzpostavitev konkurence na trgu.

Agencija ugotavlja, da gre za temeljno obveznost, ki omogoči operaterjem brez dostopovnega omrežja ponudbo mobilne telefonije v sklopu ostalih storitev. Agencija tudi ne razume pripomb družbe Mobitel d.d. glede na njihovo odločitev, da ne nameravajo preprečevati oziroma omejevati operaterskega dostopa.

Družba Mobitel d.d. nadalje navaja da predlagani ukrep dostop do omrežja ni sorazmeren, ker predlagano besedilo ukrepa ne predvideva možnosti, da bi povpraševanje lahko preseglo proste zmogljivosti Mobitelovega omrežja. V navedenem primeru bi morala družba Mobitel d.d. za ugoditev vsem razumnim zahtevam izvesti nadgradnjo sistema in zaposliti nove delavce za zagotovitev nemotenega izvajanja omrežja in skrbi za uporabnike. Tako določena obveznost po mnenju družbe presega zakonski domet, saj sektorska zakonodaja ne omogoča Agenciji nalaganja obveznosti, ki bi prisilile subjekte nadzora k dodatnim investicijam. Agencija bi po mnenju družbe morala obravnavani ukrep omejiti tako, da bi se pri ocenjevanju obveznosti sklepanja pogodb o dostopu do omrežja upoštevala tudi tehnološke zmogljivosti posameznih elementov omrežja ter razpoložljivost človeških virov za podporo operaterskemu dostopu. Po mnenju družbe Mobitel d.d. je obravnavana obveznost nesorazmerna tudi v delu, ki se nanaša na obveznost zagotovitve odprtega dostopa do

tehničnih vmesnikov, protokolov ali drugih pomembnih tehnologij, ki so nujno potrebni za dostop do javnega mobilnega telefonskega omrežja in posredovanje klicev iz tega omrežja. Nadalje družba Mobitel d.d. navaja, da posameznih omrežnih elementov in protokolov ni možno souporabljati iz tehnoloških in/ ali varnostnih razlogov. Po menju družbe bi ukrep, katerega izvajanje bi imelo za posledico nepravilno delovanje omrežja oziroma zmanjšanje varnosti delovanja omrežja nesorazmeren tudi, če bi bil nujen. Pred oblikovanjem obravnavanega ukrepa bi morala Agencija po mnenju družbe pozvati družbo Mobitel d.d. naj operedli (in utemelji) tiste tehnične vmesnike, protokole in druge pomembne tehnologije, do katerih lahko omogoči odprt operatorski dostop, ne da bi bilo hkrati moteno delovanje omrežja in njegova varnost. Obravnavani ukrep naj bi se po mnenju družbe nanašal le na navedene tehnologije.

Agencija ugotavlja, da glede na dejstvo, da je trg v fazi zrelosti in ni za pričakovati povečanega povpraševanja je skrb družbe Mobitel d.d. odveč. Glede na dejstvo da družba Mobitel d.d. deluje na maloprodajnem trgu, za samo operatorsko ponudbo ne potrebuje večjih investicij. Vse dodatne stroške, ki jima z medomrežnim povezovanjem pa operaterju – preprodajalcu na stroškovni osnovi dodatno zaračuna. Agencija nadalje ugotavlja, da mora družba Mobitel d.d. zagotoviti dostop operaterjem do tehničnih vmesnikov, protokolov ali drugih pomembnih tehnologij le iz vidika, da alternativni operater-preprodajalec lahko dostopa do končnih uporabnikov in nudi enake storitve kot jih nudi družba Mobitel d.d. svojim končnim uporabnikom na maloprodajnem trgu. Družbi Mobitel d.d. je s tem le naložena obveznost, da omogoči operaterju-preprodalcu dostop, da slednji lahko enakovredno nastopa na vertikalno povezanem maloprodajnem trgu. V primeru, da zaradi varnostnih razlogov dostop do nekaterih elementov omrežja ni mogoč, pa mora to družba Mobitel d.d. navesti posebej.

Družba Mobitel d.d. tudi meni, da določitev obveznosti cenovnega nadzora ni utemeljena in se je sploh ne da preizkusiti. Po mnenju družbe Mobitel d.d. bi morala Agencija analizirati razmere na trgu in ugotoviti, ali na trgu resnično obstajajo nepravilnosti, ki ogrožajo razvoj konkurence. Po mnenju družbe Mobitel d.d. ukrep cenovnega nadzora tudi ni nujen. Poleg tega po mnenju družbe tudi ni izvršljiv. Družba Mobitel d.d. ne more v naprej oblikovati vseh razumnih cen hipotetičnih dostopov do omrežja, saj vseh možnih oblik povpraševanja ni mogoče predvideti. Ta so po mnenju družbe odvisna od lastnih omrežij oziroma omrežnih elementov operaterja, ki si želi zagotoviti dostop do omrežja družbe Mobitel d.d..

Agencija ugotavlja, da gre pri vseh oblikah operatorskega dostopa do oblikovanja grosistične cene dostopa in posredovanja klica, ki mora biti nižja od maloprodajne cene. Mobitel ima že oblikovane maloprodajne cene, tako da na tej osnovi oblikuje še grosistične cene in utemelji razliko med eno in drugo ceno. Omenjeno bi storil vsak igralec na trgu, ki se konkurenčno obnaša. V primeru nekonkurenčnega delovanja pa operater oblikuje nižje cene za klice v omrežju od ostalih predvsem grosističnih cen in s tem izriva konkurenco. Torej je navedba družbe Mobitel d.d. povsem brezpredmetna. Vse motnje in nepravilnosti na trgu ter vzroke za navedene ukrepe je Agencija že podala v predhodnih razlagah.

Družba Debitel d.d. v dopisu z dne 29.8.2005 podaja svoje pripombe v zvezi z osnutkom ukrepa. Družba meni, da analiza, ki zajema obdobje od 1.1.2002 do 30.6.2004 ne odraža dejanskega stanja, ker meni da je v zadnje pol leta prišlo do bistvenih sprememb. Zato po njihovem mnenju uveljavljane ukrepov na starih podatkih ni opravičeno.

Agencija ugotavlja, da so bili tržni deleži resda izračunani na podlagi podatkov iz navedenega obdobja. Vendar se stanje po obravnavanem obdobju ni bistveno spremenilo, kot se stanje tudi ni spreminjalo skozi obravnavano obdobje. Trg je v fazi zrelosti in zato so ukrepi za povečanje konkurenčnosti oz. možnosti za migracijo uporabnikov nujni.

Nadalje družba Debitel d.d. navaja, da prištevanje tržnega deleža družbe Debitel d.d. k tržnemu deležu družbe Mobitel d.d. po njihovem mnenju ne zdrži nobene vsebinske presoje, saj uporablja SIM kartice, ki so izključno v lasti družbe Debitel d.d.. SIM kartice so le tehnično prilagojene tehničnim zahtevam centrali operaterja, ki ga družba Debitel d.d. trži. Nadalje družba Debitel d.d. navaja, da princip seštevanja tržni deležev ne bi pripeljal do sprememb tržnih deležev, saj naj bi se večina bodočih MVNOjev navezovala ravno na družbo Mobitel d.d., ki ima najbolj razvito omrežje in nudi največji nabor možnih storitev. Po njihovem mnenju ostala dva operaterja nista pripravljena bolj razvijati svojih omrežij, zato jima več sredstev ostaja za zniževanje svojih cen in pridobivanje naročnikov. Družba Debitel d.d. tudi navaja da ostala dva operaterja z omrežjem nimata objavljenih pogojev za medomrežno povezovanje in to opozarja na izredno zaprtost ostalih dveh operaterjev.

Agencija je svoje razloge za seštevanje tržnih deležev že navedla v svoji obrazložitvi družbi Mobitel d.d.. Navedbe agencije v svoji izjasnitvi potrjuje tudi WWI. Resda bi se lahko zgodilo, da bi se vsi MVNO operaterji odločili, da delajo v omrežju družbe Mobitel d.d. in da se tržni delež družbe Mobitel d.d. ne bi spremenil. Vendar je Agencija v svojem osnutku ukrepa tudi ločila ponudbo operaterjem od ponudbe samemu sebi in ugotovila da na trgu ni dinamike. Glede na dejstvo, da se v Sloveniji uvaja prenosljivost številok in da imajo MVNO operaterji bistveno večjo izravnalno kupno moč od posameznega uporabnika bi se stanje v Sloveniji bistveno spremenilo. Absolutna vrednost tržnega deleža tudi ni edini kriterij po katerem se presoja ali ima določen operater na upoštevem trgu pomembno kupno moč.

Nadalje družba Debitel d.d. navaja, da je čas vezave naročnikov pri družbi Mobitel d.d. po objavi odločbe Urada za varstvo konkurence najkrajši med operaterji. Družba tudi navaja, da se z odločbo urada za varstvo konkurence, ki je bila izdana po koncu obravnavanega obdobja stanje bistveno spremenilo.

Agencija je omenjeno dejstvo upoštevala v svojih odločitvah in ugotovila, da se bo stanje dejansko začelo spreminjati šele po enem letu. Izdana odločba velja le za nove naročnike, stari naročniki pa ne bodo več pogodbeno vezani na omrežje družbe Mobitel d.d. šele po izteku obstoječih pogodb.

Družba Debitel d.d. tudi meni, da bi APEK moral objaviti rezultate analize na podlagi katere je prišla do svojih ugotovitev in dopustiti javno obravnavo le-teh. Na tak način bi se po mnenju družbe lahko odpravile netočnosti in dubioze, ki tudi prispevajo k odločitvi APEK-a.

APEK je svojo analizo integriral v osnutku ukrepa, ki je bil dan v javno obravnavo.

Družba Western Wireless International d.o.o. (v nadaljevanju WWI) v dopisu z dne 29.8.2005 podaja svoje mnenje v zvezi z osnutkom ukrepa. WW trdi, da naložene obveznosti niso dovolj. Z vidika WWI je ključno vprašanje obveznosti cenovnega nadzora. Mobitel namreč po mnenju WWI s stroškovno neupravičenim razlikovanjem »off-net« in »on-net« cenami (grosistične cene) namenoma ustvarja mrežne eksternalije in s tem onemogoča prehajanje uporabnikov med mobilnimi operaterji, kar negativno vpliva na konkurenco, najmanjšemu operaterju WWI pa onemogoča normalno poslovanje. WWI nadalje navaja, da APEK v osnutku ne presoja ustreznosti »off-net« in »on-net« cen. WWI tudi navaja, da Mobitel zaradi monopolnega položaja na grosističnem trgu mobilne telefonije v Sloveniji izkorišča le tega v obliki neustrezne razlike med »off-net« in »on-net« cenami. Izrabljanje tržne moči za omejevanje konkurence na maloprodajnem trgu nadalje navaja WWI namreč Mobitel izvaja posredno, s tem, ko klice Mobitelovih uporabnikov v druga omrežja in klice drugih v omrežje Mobitel zaračunava previsoko, bistveno nad stroškovno ceno. Po mnenju družbe pa motiv tukaj ni neposredno profitni, saj ni izveden z namenom zviševanja

Mobitelovih profitov, ampak predvsem z namenom, da odvrne prestop uporabnikov iz Mobitelovega omrežja k drugim ponudnikom.

Agencija ugotavlja, da WWI ni v zadostni meri proučil analizo in osnutka ukrepa Agencije. Cenovna kontrola in ukrep enakega obravnavanja bosta prisilila družbo Mobitel, da primerja svoje grosistične cene in maloprodajne (cene klica v omrežju). Slednje morajo biti višje. Ker bo cena zaključevanja klica tudi regulirana v sklopu trga 16 in je cena posredovanja dejansko primerljiva s ceno zaključevanja (prva mora biti malenkostno nižja, ker ne vključuje elementa za iskanje naročnika) se seštevek obeh primerja z maloprodajno ceno klica v omrežju »on net«. Problem visokih off-net cen se rešuje v sklopu analize trga 16 in ga je Agencija v praksi tudi že reševala v preteklosti. Agencija tudi poudarja, da se je odločila za zelo strogo regulacijo, katera se v ostalih državah praktično ne izvaja.

WWI nadalje navaja, da je ponudba družbe Mobitel d.d. monopolna iz štirih razlogov in sicer kot navaja družba : gre v primeru družbe Mobitel d.d. za javno omrežje, financirano s sredstvi v državni lasti z namenom pospešitve mobilne telefonije v državi, drugič, zaradi monopola na finalnem trgu je drugim operaterjem na finalnih trgih onemogočeno enakopravno konkuriranje za uporabo javne infrastrukture glede na družbo Mobitel d.d., saj ne morejo zdržati enakih cen, tretjič, grosistična ponudba in detajlistična ponudba Mobitela sta združeni v enem podjetju, kar omogoča navzkrižno subvencioniranje na način, ki onemogoča drugim operaterjem ali enakopravno tekmo za uporabo javne infrastrukture (grosistične cene so za Mobitel nižje kot za druge, lahko pa so tudi monopolne za vse, a Mobitel take cene prenese zaradi monopola na finalnem trgu) ali enakopravno tekmo (zaradi previsokih stroškov uporabe infrastrukture) za uporabnike mobilne telefonije, in četrtič, tehnološke prednosti javne infrastrukture Mobitela, kar mu po mnenju družbe omogoča sedanji monopol, onemogočajo dohajanje drugih obstoječih in potencialnih ponudnikov infrastrukture (primer UMTS).

Agencija v sklopu tega upoštevnega trga regulira le dostop in posredovanje govornih klicev na mobilnih telefonskih omrežjih ter preko eventuelnega cenovnega nadzora preverja razlike med grosistično in maloprodajno ponudbo. Enako kot družba Mobitel d.d. pa razpolaga z infrastrukturo na celem upoštevne trgu tudi drugi največji operater Simobil. Cene dostopa in posredovanja klicev, ki jih ponuja družba Mobitel WWI-ju pa bodo tudi predmet regulacije.

WWI meni, da bi morala Agencija družbi Mobitel d.d. naložiti prehod na podjetniško (dve samostojni podjetji) ali vsaj računovodsko (ločeno računovodstvo) poslovanje na grosističnem in detajlističnem trgu. Po mnenju družbe WWI bi morala biti ponudba družbe Mobitel d.d. oblikovana po cenah, ki bi obsegale polne stroške (vključno z normalnim donosom na kapital), kar bi preprečevalo možnost navzkrižnega subvencioniranja znotraj Mobitela in ki bi bile enake za vse uporabnike te javne infrastrukture, tudi za Mobitel oziroma Mobitelovo podjetje z detajlistično ponudbo, kar bi jih poenotilo z vidika vstopa v maloprodajno dejavnost. Po mnenju WWI bi moral nastati enak režim poslovanja z novimi tehnologijami in programi, ki so del grosistične ponudbe, in sicer po določenem obdobju, da bi bilo podjetje s tehnološko rento spodbujeno uvajati nove tehnologije in programe. Po mnenju WWI bi morali tudi drugi ponudniki lastne infrastrukture v mobilni telefoniji dobiti enak status kot Mobitel, da bi se zmanjšale razlike, ki izhajajo med Mobitelom in njimi zaradi zagonskih stroškov in ekonomij obsega in povezanosti. WWI tudi navaja, da je po mnenju družbe nesmisleno izdajati glavno odločbo o stvari, preden Agencija pridobi Mobitelov stroškovnik. Zadevni osnutek odločbe je po mnenju družbe lahko le delna odločba, s katero ni potrebno prav nič odlašati, ampak naj jo ob upoštevanju pripomb družbe Agencija izda čimprej kot delno odločbo, saj je po mnenju družbe delna regulacija boljša kot nič.

Agencija bo v sklopu analize trga 16, ki je poleg predmetnega upoštevnega trga tudi grosistični trg, presojala naložitev ločenega računovodstva družbi Mobitel d.d. in družbi Simobil d.d.. Trg zaključevanja klicev v posamično mobilno telefonsko omrežje je ločen trg. Cena posredovanja klica, storitve, ki se analizira v sklopu trga 15 pa je tudi primerljiva s ceno zaključevanja klica v posamično mobilno telefonsko omrežje, kot je že bilo pojasnjeno.

Družba Si.mobil d.d. (v nadaljevanju Simobil) v dopisu z dne 29.8.2005 podaja svoje mnenje v zvezi z izdanim osnutkom Agencije. Družba pozdravlja odločitev Agencije v zvezi z določitvijo družbe Mobitel d.d., kot operaterja s pomembno tržno močjo na trgu 15. Družba pa nadalje meni, da bi za vzpostavitev minimalnih pogojev, potrebnih za začetek normalizacije stanja na mobilnem trgu bilo potrebno naložiti družbi Mobitel d.d. še naslednje obveznosti : obveznost zagotavljanja preglednosti, obveznost ločitve računovodskih evidenc, obveznost cenovnega nadzora v obliki stroškovnega računovodstva in obveznost regulacije maloprodajnih cen.

Agencija ugotavlja, da navedene obveznosti niso potrebne za odpravo motenj na predmetnem trgu. Agencija bo vsa potencialna cenovna neskladja uredila s primerjavo grosističnih in maloprodajnih cen. To bo vplivalo na lažje poslovanje manjših operaterjev. Da je že sam cenovni nadzor zelo strog ukrep, ki ni praksa v ostalih evropskih državah navaja v svojem dopisu z dne 29.8.2005, kjer podaja pripombe na objavljen osnutek ukrepa tudi evropska komisija. Naložitev obveznosti kot so stroškovno računovodstvo in ločitev računovodskih evidenc bi po nepotrebnem obremenilo družbo Mobitel d.d., ki je na predmetnem trgu že izpostavljena konkurenci dvem operaterjem z lastnim omrežjem. Obveznosti zagotavljanja preglednosti pa po mnenju Agencije tudi ni potrebno dodatno naložiti, saj bodo potencialne motnje odpravljene preko ukrepa enakega obravnavanja, kjer morajo biti pogoji za vse udeležence na trgu enaki in nediskriminatorni.

Tomaž Simonič
v.d. direktorja